

Теми
за държавен изпит
по български език
за специалността „Педагогика на обучението по български и чужд език“

I. Писмена и говорна култура

1. Основни правописни и граматични правила в съвременния български книжовен език.
2. Основни пунктуационни правила в съвременния български книжовен език.

Литература:

Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила. БАН. София, Просвета, 2011.

Официален правописен речник на българския език. БАН, 2012.

Берон. Официален правописен онлайн речник (2025) МОН, ИБЕ към БАН. ISSN 3033-0785 <https://beron.mon.bg/rechnik/1213>

II. Общо езикознание

1. Сравнително-исторически метод. Натуралистично направление – модел на родословното дърво и понятие за езиково семейство.
2. Езикова реконструкция. Видове реконструкции.
3. Младограматическа школа – звукови закони, принцип на аналогията.
4. Ареален метод. Ареал и изоглоса. Лингвистична география – теоретични приноси.
5. Типове езикови контакти – теория за стратите. Езиков съюз. Балкански езиков съюз.
6. Структурализмът в лингвистиката. Езикът като система и структура. Език и реч. Синхрония и диахрония.

Литература:

Попов, Б. (2023) Увод в сравнително-историческото езикознание (Зараждане и движение на идеи и теоретични концепции през XIX век). Благоевград, 2023.

Илиева, Л. (2001) Увод в езикознанието. Благоевград, 2001.

Бояджиев, Ж. (2007) Увод в общото езикознание. София, 2007.

Георгиев, Вл., Дуриданов, Ив. (1978) Езикознание. София, 1978.

Попова, М., Попов, Б. и др. (2007) Терминологичен речник по хуманитарни науки. София, 2007.

III. Фонетика и фонология

1. Вокалната система на съвременния български книжовен език – фонемен състав, артикулационно и акустично описание.
2. Консонантната система на съвременния български книжовен език – фонемен състав, артикулационно и акустично описание.
3. Супрасегментна система – интонационна и ритмична система.
4. Звукови промени. Съвременни и исторически фонемни редувания.

Литература:

Грамматика на СБКЕ. Грамматика на съвременния български книжовен език, Т.1. Фонетика, БАН, София, 1982.

Бояджиев, Т., Тилков, Д. (2013) Българска фонетика. София, 2013.

Бояджиев Т. и Тилков, Д. (1999) Фонетика на българския книжовен език. София, 1999.

Кърлова, Р. (1997) Фонетика и фонология. Благоевград, 1997.

Жобов, Вл. (2004) Звуковете в българския език. София, 2004.

Кочев, Ив. (2010) Българска фонология, София, 2010.

Бояджиев Т., Ив. Куцаров, Й. Пенчев (1998, 1999) Съвременен български език. София, 1998, 1999.

IV. Морфология

1. Понятие за граматическа категория. Именни граматически категории.
2. Понятие за граматическа категория. Глаголни граматически категории.
3. Семантико-граматична, морфологична и синтактична класификация на думите в съвременния български книжовен език.
4. Части на речта – специфика.

Литература:

Грамматика на съвременния български книжовен език. Т. II. Морфология. София, 1983.

Бояджиев, Т., Ив. Куцаров, Й. Пенчев (1998, 1999) Съвременен български език. София, 1998, 1999.

Пашов, П. (1994) Практическа българска граматика. София, 1994.

Пашов, П. Българска граматика. София. (1999, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005).

Ницолова, Р. (2023) Българска граматика. Морфология. София, 2023.

Куцаров, Ив. (1993) Проблеми на българската морфология. Пловдив, 1993.

Георгиев, Ст. (1996) Морфология на българския книжовен език. В. Търново, 1996.

Куцаров, Ив. (2007) Теоретична граматика на българския език. Морфология. Пловдив, 2007.

V. Синтаксис

1. Словосъчетание и изречение. Видове подчинителни връзки.
2. Строеж на простото изречение. Главни и второстепенни части на изречението.
3. Сложно съчинено и сложно съставно изречение. Видове подчинени изречения.
4. Обособени части на изречението. Вметнати думи и изрази.

Литература:

Бояджиев, Т., Ив. Куцаров, Й. Пенчев (1998, 1999) Съвременен български език. София, 1998, 1999.

Пашов, П. (1994) Практическа българска граматика, София, 1994.

Пашов, П. Българска граматика. София. (1999, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005).

Грамматика на българския книжовен език. Т. 3. Синтаксис. София, 1983.

Бъркалова, П. (1997) Българският синтаксис – познат и непознат. Пловдив, 1997.

Попов, К. (1998) Синтаксис на българския книжовен език. В. Търново, 1998.

Радева, П. (2015) Записки по синтаксис на съвременния български книжовен език. Сложно изречение. В. Търново, 2015.

Цонев, Р. (2022) Българският разговорен синтаксис. Благоевград, 2022.

VI. Стилистика

1. Стилистично разслоение на лексиката. Неутрални и експресивни думи. Общонародна, разговорна и книжна лексика.
2. Лексикална стилистика. Синоними, антоними, омоними, пароними.
3. Тропи. Метафорични и метонимични тропи.
4. Стил. Видове функционални стилове.

Литература:

Тодорова, Б. (2014) Стилистика на българския език. Благоевград, 2014.

- Станева, Хр. (1994) Стилистика на съвременния български книжовен език. В. Търново, 1994.
- Тодорова, Б. (2016) Стилистика. Бележки и практически упражнения (Учебно ръководство). Благоевград, 2016.
- Ефтимова, А. (2013) Медиен език и стил. София, 2013.
- Маровска, В. (2007) Стилистика на българския език. Пловдив, 2007.
- Попов, Д. (2016) Стилистика. Шумен, 2016.
- Янакиев, М. (2023) Стилистиката и езиковото обучение. София, 2023.

VII. Лексикология и лексикография

1. Лексикално значение – видове. Пряко и преносно значение. Видове преносни значения.
2. Лексиката като система. Омонимия, синонимия, паронимия и антонимия.
3. Произход на думите в езика. Домашна и заета лексика.
4. Лексикография. Видове справочници – класификация на речниците и тяхното приложение.

Литература:

- Бояджиев, Т. (1986) Българска лексикология. София, 1986.
- Бояджиев, Т., Куцаров, Ив., Пенчев, Й. (1998, 1999) Съвременен български език. Дял лексикология. София, 1998, 1999.
- Радева, В. (2017) Българска лексикология и лексикография. София, 2017.
- Георгиев, Ст. (1993) Българска семасиология. В. Търново, 1993.
- Първев, Хр. (1979) Помагало по българска лексикология. София, 1979.
- Попова, М., Попов, Б. и др. (2007) Терминологичен речник по хуманитарни науки. София, 2007.
- Герев, Н. Речник на българския език. Фототипно издание. Ч. 1 – 6. София, 1975 – 1978.
- Речник на българския език. Том I – XVI. София, 1977 – 2023.
- Български етимологичен речник. Том I – VIII. София, 1971 – 2017.